

ผลของการพัฒนาจิตตามแนววิถีพุทธต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี

THE EFFECT OF BUDDHISM BASED MIND DEVELOPMENT ON ETHICAL BEHAVIORS OF NURSING STUDENTS, BOROMARAJONANI COLLEGE OF NURSING, CHONBURI

ดาริณี สมศรี
จิราภรณ์ จันทร์อาร์ักษ์
สุวรรณา วุฒิธรรณฤทธิ์
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี
E-mail: darinee49@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ผลของการพัฒนาจิตตามแนววิถีพุทธต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาจิตตามแนววิถีพุทธ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ปีการศึกษา 2553 จำนวน 78 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ทดสอบความเชื่อมั่น (r) เท่ากับ .85 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วย ค่าที (Pair t-test) และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีชลบุรี ก่อนการพัฒนาจิตตามแนววิถีพุทธ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04, S.D. = .29$)
2. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีชลบุรี หลังการพัฒนาจิตตามแนววิถีพุทธ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27, S.D. = .31$)
3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี หลังการพัฒนาจิตตามแนววิถีพุทธ สูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การพัฒนาจิตตามแนววิถีพุทธ พฤติกรรมเชิงจริยธรรม

ABSTRACT

The purpose of this Quasi – Experimental research was to study the effect of Buddhism based mind development on ethical behaviors of nursing students. The sample size into program activities consisted of 78 random subjects were selected from second year nursing students at Boromarajonani College of Nursing, Chonburi in 2010 academic year. The instrument used was an ethical behaviors questionnaire developed by researcher, with reliability of .85. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, pair t- test and content analysis.

The results showed that :

1. The score of nursing students' ethical behaviors before participating in the program of Buddhism based mind development was at a high level ($\bar{x} = 4.04, S.D. = .29$)

2. The score of nursing students' ethical behaviors after participating in the program of Buddhism based mind development was at a high level ($\bar{x} = 4.27, S.D. = .31$)

3. The score of nursing students' ethical behaviors after participating in the program of Buddhism based mind development was significantly higher than those before participating in the program ($p < .01$).

KEYWORDS : Buddhism based mind development, Ethical behaviors

บทนำ

นักศึกษาพยาบาล เป็นบุคลากรที่จะก้าวเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตใจสูงประกอบด้วยความเมตตา กรุณา ในการดูแลผู้ป่วยด้วยความเอื้ออาทร การประกอบวิชาชีพการพยาบาลต้องมีจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อให้ผู้รับบริการได้รับการดูแลและได้รับความปลอดภัยตามมาตรฐานแห่งวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้ประกาศแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 ให้สถาบันอุดมศึกษาจัดทำรายละเอียดของหลักสูตร รายละเอียดของรายวิชา ซึ่งองค์ประกอบของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ด้านการเรียนรู้และมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตมีอย่างน้อย 5 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) ซึ่งจะเน้นด้านคุณธรรม จริยธรรมเป็นอันดับแรก เช่น ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ฯลฯ จากสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม การใช้เทคโนโลยีและความทันสมัยของสื่อสารสนเทศ ได้สะท้อนให้เห็นภาวะเสี่ยงต่อการสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า จากการที่นักศึกษาขาดความตระหนักในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ขาดวิจยารณญาณ ขาดการคิดวิเคราะห์ แยกแยะข้อดีข้อเสีย ขาดความอดทน อดกลั้น ส่งผล

ต่อการการดำเนินชีวิตของนักศึกษาทั้งด้านการศึกษาเล่าเรียน การปฏิบัติงาน การมีปฏิสัมพันธ์ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว สังคม ซึ่งเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วต้องเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล ที่ต้องแสดงพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมอย่างชัดเจน มีภาพลักษณ์ที่ดี ตรงตามความคาดหวังของต่อสังคม และที่สำคัญคือนักศึกษายังจัดอยู่ในกลุ่มวัยรุ่น อาจขาดทักษะในการดำเนินชีวิตที่ต้องพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ที่สำคัญที่สุดก็คือการปลูกฝังให้เป็นคนดี เป็นปัจจัยแรงผลักดันให้แสดงพฤติกรรมเชิงคุณธรรมทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคม เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม (สายฤดี วรจิโรคาพร, 2552) วิธีการหนึ่งที่ได้ผลดีในการปลูกฝังและพัฒนาการมีคุณธรรมจริยธรรม คือการพัฒนาจิตโดยใช้หลักไตรสิกขา เนื่องจากไตรสิกขาเป็นระบบและเป็นกระบวนการในการฝึกฝน อบรม ฝึกหัดเพื่อพัฒนาคนใน 3 ด้านคือ 1) พัฒนาด้านพฤติกรรม เรียกว่า ศีล 2) พัฒนาด้านจิตใจ เรียกว่า สมาธิ และ 3) พัฒนาด้านปัญญา เรียกว่า ปัญญา ทั้งนี้ก็เพื่อให้บุคคลมีการดำเนินชีวิตไปในวิถีที่ถูกต้องตั้งมาโดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา (ไตรสิกขา) มาประยุกต์ใช้ ส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงามตามลักษณะแห่งปัญญา(พุทธทาสภิกขุ, 2553) การวิจัยนี้เป็นการศึกษาผลของการพัฒนาจิตตามแนววิถีพุทธต่อพฤติกรรมเชิงกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสืบราชบุรี ข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการศึกษาและพัฒนาทั้งหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานและสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังเข้าร่วมการพัฒนาจิตตามแนววิถีพุทธ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ปีการศึกษา 2553

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ปีการศึกษา 2553 จำนวน 78 คน สุ่มตัวอย่างแบบ Purposive Sampling

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ส่วน

- 1.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

- 1.2 แบบสอบถามพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการพึ่งตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต ด้านความมีระเบียบ วินัย ด้านความขยันหมั่นเพียร และด้านการควบคุมตนเอง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale) จำนวน 5 ระดับ ตรวจสอบความตรง (validity) โดยคณาจารย์และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) โดยการทดลองใช้เครื่องมือกับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 จำนวน 30 คน ได้ค่า r เท่ากับ .85 และแบบสอบถามแบบปลายเปิด ภายหลังการเข้าร่วมการอบรม จำนวน 3 ข้อ

- 1.3 แบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ ตรวจสอบความตรง (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองเป็นโปรแกรมการอบรมวิปัสสนากรรมฐาน ประกอบด้วย 1)การรักษาศีล 8 2)การเจริญสมาธิ และ3)การเจริญสติ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้วิจัยทำโครงการอบรมวิปัสสนากรรมฐานเสนอต่อผู้อำนวยการวิทยาลัยฯ และทำหนังสือถึงเจ้าอาวาส ชี้แจงวัตถุประสงค์การจัดอบรม ประสานงานการจัดอบรมตั้งแต่เริ่มแรกจนสิ้นสุดโครงการ ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนธันวาคม 2553 -เดือนมกราคม 2554

2. อธิบายวัตถุประสงค์ ขั้นตอน และรายละเอียดการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลให้นักศึกษาทราบ เปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับการวิจัย รายงานการวิจัยนี้ ผู้วิจัยนำเสนอในภาพรวม ไม่ได้เจาะจงเฉพาะผู้ใด

3. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยการให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามก่อนการอบรมและภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมการอบรมวิปัสสนากรรมฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ

2. แบบสอบถามเชิงพฤติกรรมจริยธรรม วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประเมินระดับจากค่าเฉลี่ย ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ Pair t-test

3. แบบสอบถามปลายเปิด ใช้วิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีชลบุรี ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาจิตตามแนววิถีพุทธ อยู่ในระดับมากทุกด้าน พฤติกรรมเชิงจริยธรรม 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการควบคุมตนเอง ด้านความขยันหมั่นเพียร และด้านการพึ่งพาตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04, S.D. = .29$) ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาจิตตามแนววิถีพุทธ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน พฤติกรรมเชิงจริยธรรม 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการควบคุมตนเอง และด้านการ

พึ่งตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27, S.D. = .31$)

ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี
จำแนกรายด้าน

รายการพฤติกรรม	ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม			หลังเข้าร่วมโปรแกรม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1. ด้านการพึ่งตนเอง	4.09	.37	มาก	4.36	.34	มาก
2. ด้านความรับผิดชอบ	4.03	.33	มาก	4.24	.37	มาก
3. ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต	4.00	.43	มาก	4.10	.49	มาก
4. ด้านความมีระเบียบ วินัย	3.94	.42	มาก	4.19	.43	มาก
5. ด้านความขยันหมั่นเพียร	4.10	.52	มาก	4.44	.47	มาก
6. ด้านการควบคุมตนเอง	4.12	.42	มาก	4.38	.43	มาก
รวม	4.04	.29	มาก	4.27	.31	มาก

2. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนจิตตามแนววิถีพุทธ สูงกว่าก่อนการอบรมทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยพบว่าผลการพัฒนจิตตามแนววิถีพุทธ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล

ด้านการพึ่งตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต ด้านความมีระเบียบ วินัย ด้านความขยันหมั่นเพียร และด้านการควบคุมตนเอง สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลัง
เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนจิตตามแนววิถีพุทธ

รายการพฤติกรรม	$\bar{x}$	SD	t	df	p
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	4.04	.29	7.57	76	.01
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	4.27	.31			

3. การติดตามพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมอบรมวิปัสสนากรรมฐาน ของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สรุปได้รายข้อดังนี้

3.1 ด้านเนื้อหา/กิจกรรม โปรแกรมการอบรมวิปัสสนากรรมฐาน ทำให้เข้าใจถึงหลักพุทธศาสนามากขึ้น การสวดมนต์(ทำวัตรเช้า-เย็น) ทำให้มีสมาธิมากขึ้น การเดินจงกรม ในระยะแรก รู้สึกปวดขา แต่เป็นการฝึกตนเองให้มีความอดทน มีวินัย จิตนิ่งกว่าเดิม

3.2 ด้านวิธีการ การรักษาศีล 8 โดยเฉพาะการไม่รับประทานเนื้อสัตว์ทำให้ลดการเบียดเบียน รู้สึกเป็นสุขที่ได้รู้จักการเสียสละ ปรับตัวได้ง่ายขึ้น ส่วนการเจริญสติและเจริญปัญญาด้วยการเดินจงกรม

นั่ง-นอนสมาธิ ตลอดจนการทำวัตรเช้า-เย็น ถึงจะเหนื่อยไปบ้างเนื่องจากโปรแกรมการอบรมต้องตื่นแต่เช้า แต่ภายหลังปฏิบัติ ทำให้อารมณ์แจ่มใส ใจสงบ นิ่งมากขึ้น ได้รู้ตัวจิตอยู่กับปัจจุบันเป็นอย่างดี

3.3 ผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรมอบรมวิปัสสนากรรมฐาน ทำให้มีสมาธิดีขึ้น ควบคุมตนเองในเรื่องของอารมณ์ มีความอดทน อดกลั้นมากขึ้น ให้อภัยได้ง่ายขึ้น ไม่ถือโกรธ มีวินัยเรื่องการตรงเวลา การทำงานร่วมกับกลุ่ม จิตใจจดจ่อกับงานมากขึ้น รวมถึงการปรับตัวได้ง่าย ไตร่ตรองมากขึ้น สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนได้ ระวังอารมณ์โกรธได้เมื่อรู้สึกไม่พอใจ แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไป รู้สึกว่าตนเองเริ่มมีสมาธิน้อยลง อยากกลับไปปฏิบัติใหม่ ซึ่งคิดว่าจะเป็นผลดีกับตนเอง

การอภิปรายผล

1. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสลบุรี ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาจิตตามแนววิถีพุทธ อยู่ในระดับมากทุกด้าน พฤติกรรมเชิงจริยธรรม 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการควบคุมตนเอง ด้านความซื่อสัตย์ และด้านการพึ่งพาตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04, S.D. = .29$) หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาจิตตามแนววิถีพุทธ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน พฤติกรรมเชิงจริยธรรม 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านการควบคุมตนเอง และด้านการพึ่งพาตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27, S.D. = .31$) ขณะที่นักศึกษาเข้าร่วมโปรแกรม การกำหนดตารางเวลา กิจกรรม การปฏิบัติธรรม การมาอยู่ร่วมกัน เป็นการส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม มีทั้งการพัฒนาระดับตนเองในเรื่องการมีวินัย การตรงต่อเวลา ความอดทน การควบคุมอารมณ์ การรู้จักให้อภัยผู้อื่น การพัฒนาตนเองต่อสังคม ในเรื่องความเสียสละ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความรับผิดชอบ ทั้งนี้สอดคล้องกับคุณลักษณะเชิงจริยธรรมที่พึงประสงค์ของพยาบาล ในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม ความมีระเบียบวินัย ความอดทน เสียสละ ซึ่งเป็นหลักจริยธรรมพื้นฐานของวิชาชีพการพยาบาล (อุบลรัตน์ โพธิ์พัฒนชัย, 2545) การฝึกตนเป็นวิธีการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมด้วยตนเองขั้นสูงสุด เพราะเป็นการพัฒนาความสามารถของบุคคล ในการควบคุมการประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในกรอบของพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของสังคม ทั้งในสภาพการณ์ปกติและเมื่อเผชิญปัญหาหรือขัดแย้ง สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของรัชนิภา เศรษฐภูมิรินทร์ (2552) ว่าการให้นักศึกษาพยาบาลได้ปฏิบัติกิจกรรมทางพุทธศาสนาแนววิปัสสนากรรมฐานช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกสมาธิ ได้เห็นความเป็นจริงของชีวิตและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยพบว่าผลการพัฒนาจิตตามแนววิถีพุทธ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ด้านการพึ่งพาตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความซื่อสัตย์ และด้านการควบคุมตนเอง สูงกว่าก่อนการอบรม การพัฒนาจิตตามแนววิถีพุทธด้วยโปรแกรมการอบรมวิปัสสนา

กรรมฐาน ทำให้เกิดปัญญา รู้สิ่งที่มีประโยชน์ และไม่มีประโยชน์ รู้คุณ รู้โทษ รู้สิ่งที่นำไปตามความเป็นจริง (พระราชสุทธานมมงคล, 2543) สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของอารี นุ้ยบ้านด่าน และคณะ (2549) ผลของการฝึกปฏิบัติสมาธิแบบการเจริญสติ และวิปัสสนากรรมฐานทำให้จิตและอารมณ์ของนักศึกษาอยู่กับปัจจุบันขณะ (สมาธิ) การรู้เท่าทันต่อการต่างๆ ที่เกิดขึ้น เรียกว่ามีสติ ทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านปัญญา ยกระดับการพัฒนาจิตใจให้เป็นผู้มีคุณธรรมสูงขึ้น สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของสายฤดี วรกิจโกศาทร (2552) กล่าวว่าคุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน ประกอบด้วย ความมีวินัย ความอดทน อดกลั้น ความซื่อสัตย์ เป็นมิติของการแสดงพฤติกรรมเชิงคุณธรรมระดับตนเอง ตรงกับแนวคิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของกัญญา วีระวรรณ (2554) กล่าวว่า การรู้จักตนเองของบุคคล คือ สร้างความสามารถในการพิจารณาให้รู้อิทธิพลของความดีและความไม่ดีของตนให้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถเสริมสร้างความดีของตนให้มีพลังเข้มแข็ง ในลักษณะที่ตนเองและสังคมยอมรับได้ การรู้จักตนเองนี้จะทำให้มีความมั่นใจ มีพลังและพร้อมที่จะขจัดความไม่ดีของตนและพัฒนาด้านตนเองอย่างถูกต้องและดียิ่งขึ้น

3. การติดตามพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมอบรมวิปัสสนากรรมฐานของนักศึกษาพยาบาล ทำให้เข้าใจถึงหลักพุทธศาสนามากขึ้น เป็นการฝึกตนเองให้มีความอดทน มีวินัย จิตนิ่งกว่าเดิม ปรับตัวได้ง่ายขึ้น ถึงจะเหนื่อยไปบ้างเนื่องจากโปรแกรมการอบรมต้องตื่นแต่เช้า แต่ภายหลังปฏิบัติ ทำให้อารมณ์แจ่มใส ใจสงบนิ่งมากขึ้น ได้รู้ว่าจะติดอยู่กับปัจจุบันเป็นอย่างไร ทำให้มีสมาธิดีขึ้น ควบคุมตนเองในเรื่องของอารมณ์ มีความอดทน อดกลั้นมากขึ้น ให้อภัยได้ง่ายขึ้น ไม่ถือโกรธ มีวินัย เรื่องการตรงเวลา การทำงานร่วมกับกลุ่ม จิตใจจดจ่อกับงานมากขึ้น รวมถึงการปรับตัวได้ง่าย ไตร่ตรองมากขึ้น สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนได้ ระวังอารมณ์โกรธได้เมื่อรู้สึกไม่พอใจ สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของพรทิพย์ ชูศักดิ์ (2545) กล่าวว่า หลังการฝึกอบรมการพัฒนาจริยธรรม ผู้เข้ารับการอบรม มีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนามากขึ้น มีสติ สมาธิ มีความอดทนมากขึ้น จิตใจสงบเย็น มีความสุขมากขึ้น สำนึกในพระคุณของผู้มีพระคุณ และ

เชื่อกฎแห่งกรรม อยากทำความดี ละความชั่วมากขึ้น แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไป รู้สึกว่าตนเองเริ่มมีสมาธิ น้อยลง อยากกลับไปปฏิบัติใหม่ ซึ่งคิดว่าจะเป็นผลดี กับตนเอง เนื่องจากนักศึกษากลับเข้ามาอยู่ใน สภาพแวดล้อมเดิม ความตั้งใจในการรักษาศีล เจริญ สติมีน้อยลง ทำให้ขาดความเพียรในการปฏิบัติ การ ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานทำให้เกิดปัญหา ต้องมี ความเพียรอย่างต่อเนื่อง จึงจะทำให้จิตใจกล้าแกร่ง (พระราชสุทธานมมงคล, 2543) เกิดประโยชน์กับ นักศึกษาในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแบบยั่งยืน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้ นักศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยจัดไว้ในหลักสูตร

บรรณานุกรม

- กัญญา วีระวรรณ. 2553. “แนวคิดในการการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรม.” สืบค้นเมื่อ 4 ธันวาคม 2553 จาก <http://www.nscdv.go.th/innovation/moral.htm>.
- พรทิพย์ ชูศักดิ์. 2545. ผลของการฝึกอบรมพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาสถาบัน ราชภัฏ. รายงานการวิจัย.
- พระราชสุทธานมมงคล. 2543. 72 ปี พระราชสุทธานมมงคล กฎแห่งกรรมธรรมปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: หอรัตนชัยการพิมพ์.
- รัชนิกุล เศรษฐภูมิรินทร์. 2552. “พฤติกรรมทางพุทธ ศาสนาของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จังหวัดขอนแก่น.” วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ. 32, 3: 88-92.
- วิเชียร ปญญาวุฒโฒ. 2548. “คุณลักษณะของจิต : การพัฒนาจิต.” สืบค้นเมื่อ 4 ธันวาคม 2553 จาก <http://www.src.ac.th/web/index.php?option=content&task=view&id=354&Itemid=69>.
- สายฤดี วรจิโกคาทร. 2552. คุณลักษณะและ กระบวนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมใน ประเทศไทย. รายงานการวิจัย.

และการจัดการเรียนการสอนทุกชั้นปี เพื่อเป็นการ ปลูกฝังมโนธรรมที่ยั่งยืน เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตรงตามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

2. ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมการพัฒนา ด้านปัญญา ตามหลักไตรสิกขา ให้นักศึกษารู้จักการ วิเคราะห์ตนเองเพื่อทำความรู้จักในตัวเอง ด้วยการ พิจารณาเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรม การ แสดงออก จะช่วยให้นักศึกษาตระหนักรู้คุณลักษณะของ ตนเอง จุดดี จุดด้อย สามารถพัฒนาและควบคุมการ ประพฤติ ปฏิบัติของตนให้อยู่ในกรอบของพฤติกรรมที่ พึงปรารถนาของสังคมได้

- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2552. “กรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา 2552.” สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2553 จาก <http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/>.
- อารี นัยบ้านด่าน วิภา แซ่เจี๋ย ประนอม หนูเพชร ปริศนา อรรถผล และทิพวรรณ รมณารักษ์. 2549. ผลของการฝึกปฏิบัติสมาธิแบบ วิปัสสนากรรมฐานต่อระดับความเครียดและ ระดับสติของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2554 จาก <http://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2553/4035/12/abs.pdf>.
- อุบลรัตน์ โพธิ์พัฒนชัย. 2545. จริยศาสตร์สำหรับ พยาบาล. นนทบุรี: โครงการสวัสดิการ วิชาการ สถาบันพระบรมราชชนก.